

GAZDASÁGI
VERSENYHIVATAL

VERSENYTANÁCS

Vj-160/2005/20.

A Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsa az **ÖKONET-EURÓPA Kft.** (Kecskemét) eljárás alá vont vállalkozás ellen fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolásának tilalma miatt indított eljárás során tartott nyilvános tárgyaláson meghozta az alábbi

h a t á r o z a t o t

A Versenytanács megállapítja, hogy az eljárás alá vont vállalkozás írott és elektronikus reklámjaiban az Olajfa levél kivonat, a Spirulina tengeri algakivonat kapszula, a Vital-Fruit gyümölcskoncentrátum és örlemény, a Ponay tea, a Zöldtea kapszula, a Super Green Food növényi készítmények, a Grapefruitmag csepp, a Transzport emulziós Coenzim Q10 kapszula, a Noni kapszulázott növényi készítmény, a Medinella termékcsalád, az Ökoline folyékony szappan, a Mirtill testápoló balzsam gyógyhatásának állításával, valamint a Super Green Food növényi készítmények élelmiszerként (étrend-kiegészítőként), továbbá a Grapefruitmag csepp gyermekeknek való ajánlásával fogyasztómegettésére alkalmas magatartást tanúsít.

E magatartás folytatását a határozat kézhezvételétől számított 30 napon belül megtiltja.

Kötelezi az eljárás alá vont vállalkozást, hogy a határozat kézhezvételétől számított 30 napon belül a hálózati tagság körében tegye közzé a határozat jogsértés megállapító rendelkezését.

Vele szemben 20.000.000.- (azaz Húszmillió) Ft bírságot szab ki, amelyet a határozat kézhezvételétől számított 30 napon belül köteles megfizetni a Gazdasági Versenyhivatal 10032000-01037557. számú bírságbevételi számlájára.

Ezt meghaladóan az eljárást megszünteti.

E határozat ellen az eljárás alá vont vállalkozás a kézhezvételtől számított 30 napon belül a Gazdasági Versenyhivatalnál benyújtható, de a Fővárosi Bírósághoz címzett felülvizsgálat iránti keresettel élhet.

I n d o k o l á s

Az eljárás tárgya az eljárás alá vont vállalkozás (a továbbiakban: (ÖKONET) élelmiszertermékeinek fogyasztómegettévesztésre alkalmas népszerűsítése.

I.

A Versenytanács az ügyfél előadása, a csatolt írásbeli bizonyítékok, a többször módosított 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tpv.) 71. §-a nyomán készült vizsgálati jelentés alapján a következő tényállást állapította meg:

Az utóbbi években előtérbe került egészségmegővő életszemlélettel párhuzamosan egyre több olyan termék kerül forgalomba, amely a megnövekedett ezirányú fogyasztói igényt elégíti ki. Az egészséggel kapcsolatba hozható termékek rendeltetésük alapján csoportosíthatók aszerint, hogy gyógyításra vagy egészségmegőrzésre szolgálnak-e. Mindkét nagy termékcsoporthoz a rendeltetéshez igazodó szigorú szabályozási rend alakult ki, amelyben az ország 2004. május 1-jei Európai Unió csatlakozása folytán változások következtek be.

Gyógyhatásúak a gyógyszer és a gyógyszernek nem minősülő anyagok, készítmények.

Gyógyszer minden olyan anyag vagy azok keveréke, illetve olyan készítmény, amelyet betegség megelőzése, felismerése, kezelése vagy élettani funkció fenntartása, helyreállítása, javítása vagy módosítása céljából emberi szervezetben vagy emberi szervezeten alkalmaznak (1998. évi XXV. törvény).

Az engedélyező hatóság az Országos Gyógyszerészeti Intézet (OGYI) a törvény 5. § (1) bekezdése, a 13. § szerint.

Gyógyszernek nem minősülő gyógyhatású készítmény (10/1987. (VIII. 19.) EüM rendelet) minden olyan anyag vagy anyagkeverék, amely nem gyógyszer, de külön jogszabály alapján nyilvántartásba vették, és gyógyszernek nem minősülő gyógyhatású anyagként forgalomba hozatalát engedélyezték. Az engedélyező hatóság ugyancsak az OGYI (rendelet 9. §).

A nyilvántartásba vett gyógyszernek nem minősülő anyagok, készítmények gyártói, forgalmazói 2008. december 31-ig kérhetik készítményeik gyógyszerre vagy más terméké váló átminősítését (1998. évi XXV. törvény 25. § (5) bekezdés).

A másik nagy csoportba az élelmiszerek (csoportjai) tartoznak.

2004. május 1. előtt az élelmiszerekről szóló 1995. évi XC. törvény (a továbbiakban: Ét.) elhatárolta a vitamin- és ásványi anyag tartalmú különleges táplálkozási igényt kielégítő élelmiszereket (étrend-kiegészítők és funkcionális készítmények) a gyógyszernek, illetve gyógyszernek nem minősülő gyógyhatású készítménynek minősített termékektől.

A törvény megfogalmazása alapján élelmiszer minden olyan növényi, állati vagy ásványi eredetű anyag, amely változatlan, előkészített vagy feldolgozott állapotban emberi fogyasztásra alkalmas. Nem minősült élelmiszernek azonban a gyógyszer, a gyógyszernek nem minősülő gyógyhatású anyag és készítmény, a gyógyvíz, továbbá a nem csomagolt ivóvíz és ásványvíz (Ét. 2. § 1. pont).

Az élelmiszerminőség megszerzése az Ét. és a végrehajtására kiadott 1/1996. (I. 9.) FM-NM-IKM (Vhr.) együttes rendeletnek megfelelően volt lehetséges 2004. május 1-ig, akként, hogy gyártmánylapot kellett kitölteni, amely tartalmazta a termék megnevezését, összetételét, előállítási eljárását, minőségellenőrzését, érzékszervi tulajdonságait, címke- és szövegtervét. Ez utóbbi a majdani fogyasztó számára adott tájékoztatást a gyártmánylapon szereplő adatok felhasználásával, a termék nevééről, gyártójáról, összetételéről, tárolásáról, minőségmegőrzési idejéről.

A gyártmánylapot az illetékes Állategészségügyi és Élelmiszerellenőrző Állomás termékminta vizsgálat alapján a korábbi években jóváhagyta, amelynek folytán a bemutatott gyártmánylapon rögzített követelménynek megfelelő termék a hatályos rendelkezések szerint forgalmazhatóvá vált.

Jogszabályváltozás (43/2002. (V. 14.) FVM-EüM-GM együttes rendelet) folytán 2002. május 29-től 2004. május 1-ig terjedő időszakban az Állomásoknak gyártmánylapot jóváhagyó hatósági jogköre nem volt, de gyártmánylapot továbbra is minden élelmiszerről ki kellett állítani és az előállítás helyén tartani, hogy az élelmiszerellenőrzés foganatosítható legyen.

Az élelmiszereken belül külön csoportot alkottak 2004. előtt (és azóta is) az étrend-kiegészítő készítmények, amelyek vitaminokat vagy ásványi anyagokat, vagy természetes antioxidánsokat tartalmaznak külön-külön, vagy kombináltan, és megjelenésük eltér a hagyományos élelmiszerekéitől (például kapszulába zárt vagy tablettázott vitamin, ásványi

anyag stb.). A készítmények lehetőséget adtak az étrendből hiányzó nutritív anyagok pótlására.

Az Ét. 6. § (1) bekezdés – és ezzel összhangban a Vhr. 13. § (1) bekezdés – értelmében étrend-kiegészítő és funkcionális készítmény csak a Fodor József Országos Közegészségügyi Központ Országos Élelmezés és Táplálkozástudományi Intézete (OÉTI) engedélyével volt előállítható és forgalomba hozható.

Az élelmiszerekre természetesen nem alkalmazható a gyógyszerekre vonatkozó szabályrendszer, hiszen a termékek sikeresen nem estek át a gyógyszerekre vonatkozó engedélyezési eljáráson, hanem az Ét. hatálya alá tartozó termékek. Ebből következően a hatályos előírásokat a gyártásra, a forgalmazásra és a reklámozásra elsődlegesen az Ét. és a Vhr. rögzítette.

A fogyasztók megfelelő tájékoztatása céljából a törvény 19. §-a kötelezően előírta, hogy a termék csomagolásán milyen jelöléseket kell közzétenni. Az Ét. 19.§ (3) bekezdése szerint a jelölés nem vezethette félre a fogyasztót. A b) pontnak megfelelően a jelölés nem állíthatta vagy sugallhatta, hogy az élelmiszer megelőz, kezel, gyógyít valamilyen betegséget, ha a tudományos ismeretek szerint ilyen tulajdonságokkal nem rendelkezett. Az Ét. 20. § szerint az élelmiszerek reklámozása során szolgáltatott vagy sugallt információknak összhangban kellett lenniük a 19. §-ban foglaltakkal.

A Vhr. 33. § (5) bekezdése szerint az adott élelmiszere vonatkozó táplálkozási javaslatnak minősült minden olyan felirat, hirdetés, megjegyzés, amely azt állította vagy sugallta, hogy az adott élelmiszer az átlagostól eltérő, előnyös táplálkozási sajátosságokkal rendelkezik annak következtében, hogy energiát biztosít vagy nem biztosít, illetve csökkent vagy megemelt mértékben biztosít és/vagy bizonyos anyagokat tartalmaz vagy nem tartalmaz, illetve csökkentett vagy megnövelt mennyiségben tartalmaz.

A 2004. május 1-től hatályos új törvény az élelmiszerekről (2003. évi LXXXII. törvény: Ét.) 2.§-ának 1. pontja szerint élelmiszernek minősül az európai élelmiszerjog általános elveiről és követelményeiről, az Európai Élelmiszer-biztonsági Hatóság létrehozásáról és az élelmiszer-biztonságra vonatkozó eljárások megállapításáról szóló, az Európai Parlament és a Tanács 178/2002/EK rendeletének (a továbbiakban: 178/2002/EK rendelet) 2. Cikke szerint élelmiszernek minősülő anyag, illetve termék.

A 2. cikk értelmében élelmiszer minden olyan feldolgozott, részben feldolgozott vagy feldolgozatlan anyag, termék, amelyet emberi fogyasztásra szánnak, illetve amelyet várhatóan emberek fogyasztanak el.

Az Ét. 5. §-a értelmében az élelmiszerek gyártmánylap-vezetési kötelezettsége fennmaradt, de a tartalmi kötöttségek csökkentek.

A 37/2004. (IV. 26.) EszCsM rendelet szerint az étrend-kiegészítőket nem engedélyeztetni, hanem bejelenteni kell az OÉTI-nek, amely nyilvántartásba veszi a termékeket.

2004. május 1-jétől az élelmiszerek – közöttük az étrend-kiegészítők – jelöléséről a 19/2004. (II. 26.) FVM-ESzCsM-GKM együttes rendelet tartalmaz előírást.

A rendelet 3. § (1) bekezdésének d) pont értelmében a tájékoztatás (jelölés, jelölésrendszer) nem tulajdoníthat az élelmiszernek betegség megelőzésére, gyógyításra vagy kezelésre vonatkozó tulajdonságokat, illetve nem keltheti ezen tulajdonságok meglétének benyomását. Ugyanezen törvényhely (2) bekezdése szerint ez a tilalom vonatkozik az élelmiszerek megjelenítésére, csomagolására valamint az élelmiszerek reklámozására.

Az élelmiszerekhez tartozó étrend-kiegészítőkről a 37/2004. (IV. 26.) EszCsM rendelet folytán további előírások is hatálybaléptek 2004. május 1-jétől, amelyek finomították az étrend-kiegészítő fogalmának korábbi meghatározását, természetesen a 2004. május 1. előtti engedélyezéseket nem érintve.

A rendelet szerint étrend-kiegészítő a hagyományos étrend kiegészítését szolgáló olyan élelmiszer, amely koncentrált formában tartalmaz tápanyagokat vagy egyéb táplálkozási vagy élettani hatással rendelkező anyagokat, egyenként vagy kombináltan; adagolt vagy adagolható formában kerül forgalomba (például kapszula, pasztilla, tableta, stb.).

A fentebbi csoportokba tartozó termékek gyártása, forgalmazása és reklámozása az egymás mellett létező szigorú szabályrendszerek szerint végezhető. Ezt az indokolja, hogy a megfelelő hatósági engedélyek, bejelentések birtokában ellenőrizhető legyen az igazolt tulajdonságokkal rendelkező előállítás, értékesítés és népszerűsítés.

Az étrend-kiegészítő jelölési, megjelenítési, reklámozási szabályai az élelmiszerekéhez igazodnak (2. § 22. pont, 10. §), azaz a rendelet 6. § (2) bekezdése értelmében tilos a terméknek betegséget megelőző vagy gyógyító hatást tulajdonítani, illetve ilyen tulajdonságra utalni.

A módosított 40/2001. (XI. 23.) EüM rendelet meghatározza a kozmetikai termék fogalmát – anyag vagy készítmény –, amely elsődlegesen azért kerül érintkezésbe az emberi testtel, hogy tisztítsa, védje, ápolja, stb. A kozmetikai termékek gyártási, forgalmazási feltételéről és egyebekről szóló jogszabály alapvetően az élelmiszerekre, s ezen belül az étrendkiegészítőkre

vonatkozó szabályozási rendelet követi (7. §, 10. §, stb. OÉTI hatáskör, 11. § – jelölések, reklámozás).

A termékekkel érintett piacokon észlelhető éles verseny az elmúlt években versenyjogilag tiltott, fogyasztómegettévesztésre alkalmas piaci magatartások megjelenésével járt. Közös vonásuk, hogy egyes gyártók, forgalmazók nemcsak a saját termékpiacuk adta korlátok betartásával végzik marketing tevékenységüket, hanem más piacra átnyúlva, a gyógyszer élelmiszer, illetve az élelmiszer gyógyszer, gyógyszernek nem minősülő gyógyhatású anyag hamis látszatát kelti, holott mindegyik ismertett termékcsoporthoz az egészséggel kapcsolatos hatását a rendeltetéséhez képest tudja kifejteni, nem tekintve az élelmiszerekre vonatkoztatva azt az elméletileg lehetséges, de 2004. május 1-től meg is szüntetett kivételt, amelyet az Ét. 19. § (3) bekezdés b) pontja úgy fogalmazott meg, hogy az élelmiszer jelölése nem állíthat, vagy sugallhat betegségmegelőző, kezelő, gyógyító hatást, ha tudományos ismeretek szerint ilyen tulajdonságokkal nem rendelkezik.

Ezért a Gazdasági Versenyhivatal az elmúlt években számos eljárást folytatott le a piaci jelenségek visszaszorítására (Vj-5/2003., Vj-30/2003., Vj-103/2003., Vj-122/2003., stb.), és vonta le a kifogásolt magatartások jogkövetkezményeit.

Az ÖKONET

Az ÖKONET-et magánszemélyek alapították 1996. évben, jegyzett tőkéje jelenleg 3 millió ötvenezer forint.

Főtevékenysége – a cégmásként szerint- egyéb nem bolti kiskereskedelem.

A hálózati értékesítés (Network Marketing) módszerét alkalmazva forgalmazza termékeit.

Jelenleg az értékesítési hálózatnak közel 900 fős regisztrált tagja van, akik általában nem végeznek továbbértékesítést, csak saját és közvetlen környezetük szükségletére vásárolnak. A termékek viszonteladóknak történő eladása a hálózat „Működési Szabályzatá”-ban rögzítettek alapján nem engedélyezett, megszegése a regisztráció megszüntetését vonja maga után.

A tagság ugyanakkor a forgalomnövekedésben érdekelt, mert egyrészt 25 % kedvezményrel vásárolhat, másrészt a hálózatépítéssel pénzkeresethez, jutalomhoz jut, s mód van bizonyos karrier- és egzisztenciaépítésre is. Újabb tagok beszerzése nélkül is, a végfogyasztóknak történő értékesítés kiegészítő jövedelmet eredményez.

Az ÖKONET-nek a különféle élelmiszerek, étrend-kiegészítők, kozmetikumok, AURA víztisztító és takarítógépek, szűrőegységek, WinClear tisztító- és takarítószeresek, illetve eladást segítő reklámanyagok értékesítéséből 2003-ban 860.766 ezer Ft , a 2004. évben pedig 1.195423 ezer Ft nettó árbevétele származott.

Az értékesítési adatokból kitűnik, hogy az eljárással érintett élelmiszerekből, étrend-kiegészítőkből és kozmetikai készítményekből 2004-ben és 2005. I. félévében a nettó árbevétel többsége származott, amelyet a Versenytanács üzleti titokként kezel.

Reklámozás

Az ÖKONET a forgalmazott termékeket a hálózaton belül és az interneten reklámozza. A termékek ismertetésére, ajánlására és az értékesítési hálózat munkatársainak megfelelő tájékoztatására hanganyagokat, kiadványokat használ és rendezvényeket szervez.

Az ÖKONET a vizsgálati időszakban csatolt 60 oldalas termékismertető kiadványt saját előadása szerint 2005. májusa óta használja, melyből azóta 9.018 darabot értékesített a hálózati tagoknak.

Ismeretlen időpontban és mennyiségben újabb, módosított tartalmú termékkatalógus is készült, amelyet a ÖKONET a versenytanácsi tárgyaláson csatolt az iratokhoz.

2003. óta időszakos Életmód magazinjában népszerűsíti az egészséges életmóddal együtt termékeit.

Az eljárásban érintett honlap 2004. februártól 2005. szeptember végéig volt elérhető. A versenyfelügyeleti eljárás megindítását követően az ÖKONET a kifogásolt, szakmailag nem kellően megalapozott megállapításokat tartalmazó termékismertetőket levetette honlapjáról. Azon jelenleg az termékek megjelenési- illetve csomagolási formája és megnevezése látható. Felhasználásra, alkalmazásra, gyógyhatásra utaló szöveget nem tartalmaz.

A korábbi honlap teljes tartalmát – írásos nyilatkozat szerint – a vállalkozás azért nem bocsátotta a Hivatal rendelkezésére, mert a honlapot készítő és karbantartó vállalkozás ügyvezetőjétől azt a szóbeli tájékoztatást kapta, hogy kérelem hiányában nem végeznek archiválást.

A Versenytanács az eljárással érintett termékkatalógus, magazin, honlap termékismertetőit teljeskörűen nem közli, de a szemléltetés kedvéért táblázatba foglalta (1. melléklet) a 16 termék – a különböző formulákat és a termékcsaládot – engedélyezését, minősítését, a

forgalmazás kezdetét, az állítások jellemzőit a Versenytanács vonatkozó megjegyzésével, egyes esetekben a figyelembevett OGYI, OÉTI állásfoglalások alapján.

II.

A Gazdasági Versenyhivatal (továbbiakban: GVH) tudomására jutott, hogy az eljárás alá vont vállalkozás által MLM rendszerben értékesített élelmiszerek, étrend-kiegészítők és kozmetikai készítmények egy része nem rendelkezik a forgalomba hozatalához szükséges szakhatósági engedéllyel, továbbá, hogy a vállalkozás honlapján és termékismertető kiadványában a termékekre vonatkozóan több szakmailag nem kellően megalapozott, gyógyhatásra utaló megállapítást szerepeltet. Ezért vélelmezte a Tpv. III. fejezetében megfogalmazott tilalmak megsértését és a Tpv. 70. § (1) bekezdés szerint a jelen eljárást indította.

A vizsgálat indítványának megalapozásához az OGYI és az OÉTI véleményt adott az eljárással érintett termékek túlnyomó többségére.

OGYI

A termékkatalógus

OLAJFA levél kivonat-kapszulázott növényi készítmény:

A fogyasztókat megtévesztő a készítményt **100%**-ban természetes növényi kivonatnak nevezni, abban az értelemben, hogy a kivonat lenne 100 %-os, hiszen az extrakció során mindig marad nem hasznosítható ballasztanyag.

NONI kapszulázott növényi készítmény:

A katalógusban szereplő Noni gyümölcsnek, a "régi időkben" történő felhasználási javallatait (fájdalom csillapítása, gyulladások, égések, gyomorproblémák, láz, légzőszervi megbetegedés) az olvasó, a kapszulázott Noni készítményre vonatkoztathatja, és alkalmazása során elvárhatja ezen gyógyhatások meglétét, annak ellenére, hogy ezek a hatások a termékekre nem nyertek igazolást.

Spirulina tengeri alga kivonat kapszula:

Az étrendkiegészítő jótékony hatását, az algában lévő jód ismert élettani hatására alapozzák, holott a hatás kialakulása számos más tényezőtől is függ pl.: a hatóanyag mennyiségétől, a

felszívódás körülményeitől, a készítmény formulálásától, stb. Amennyiben nem áll fenn jódhány, annak fokozott bevétele nem indokolt, sőt káros lehet.

Transzport emulziós “Coenzym Q10 étrendkiegészítő kapszula:

“A Q10 koenzim jótékony hatású a szív működésére, az erek megfelelő állapotának fenntartására, a tüdő, a vese és az immunrendszer működésére, energiával látja el az immunrendszert, lassítja az öregedés folyamatát stb.”

A szervezet energia termelésének bonyolult folyamatában a Q10 legfeljebb egy tényezőnek tekinthető. Az ismertetőből idézett terápiás hatékonyságról szóló állításokat tudományos eredményekkel nem támasztották alá. Az ismertető lényegesen túlmutat azon kedvező hatások említésén, melyek a terméktől elvárhatóak.

Zöldtea kapszula:

A készítmény alkotókomponenseinek (pl.: a polifenolok, teobromin, teofillin, koffein, vitaminok stb.) szakirodalomban olvasható kedvező élettani hatásait rávetítik a termékre. A termék leírás eltúlozza a készítmény hatását, tudományosan nem alátámasztott állításokat tartalmaz és ezért a fogyasztók megtévesztésére alkalmas.

Ponay tea különleges teakeverék zöld teából:

A „vitaminbomba”-ként feltüntetett teakeveréknek a „rendszeres és kellő mennyiségben” történő fogyasztását, egészség megőrzésére javasolják.

„Fő erőssége a megelőzésben és az általános közérzet javításában van. Leginkább a helytelen életmódból, táplálkozásból és a mozgáshiányból adódó problémáknál nyújthat nagy segítséget”. A fogyasztásra ösztönző megállapítások túlzóak és megállapítható, hogy szakmailag megalapozatlan a megelőzésben nagy hatást tulajdonítani a fenti teakeveréknek.

Grapefruitmag-csepp:

Ezt az étrendkiegészítőt – fogyasztókat megtévesztő módon,- természetes antibiotikumnak, nagy hatékonyságú vírus- és gombaölő szernek mutatják be.

A tájékoztatás szövege lényegesen túlmutat a készítmény alkalmazása során elvárható kedvező hatások említésén.

VITAL FRUIT kapszula és gyümölcskoncentrátum:

„Létfontosságú anyagok tárháza”-ként tüntetik fel a készítményt.

„Komoly feladatot látnak el a sejtek működtetésében, jelen vannak a fehérje-anyagcserében, a szénhidrátok lebontásában és a zsírok emésztésében is.

A termékismertető túlzó, a fogyasztókat megtévesztő, megállapításokat tartalmaz, hiszen a komponensek szakirodalomban megjelent közismert élettani hatásait egyértelműen átruházzák saját termékükre.

SUPER GREEN FOOD kapszulázott növényi készítmény:

“Itt a szuperzöltség!” -Már a nevében is túlzó, megtévesztő.

A termékismertető “hatásvadász” módon, az összetevő természetes anyagok (zöld árpa, árpacsíra, almapektin, spirulina, szója, búzafű, chlorella, zöldtea-kivonat, acerola, ginkgo biloba-kivonat, feketeáfonya-kivonat, répa juice, brokkoli) hatásait emelik ki, ezzel akarván bizonyítani magának a terméknek a hatásosságát.

A tájékoztatás szövege túlmutat azon kedvező hatások említésén, melyek egy étrendkiegészítőtől elvárhatóak, és gyógyszer/gyógytermék indikációjában megengedett javallatokat tartalmaznak (pl.: immunrendszer erősítése, normális bélflóra védelme, stb.).

Internetes honlap

Coenzym Q10 transzport emulziós kapszula:

A honlapon felsorolt kedvező hatások állítására nem áll rendelkezésre megfelelő klinikai bizonyíték: pl.: erősíti a szívet, növeli a szív teljesítményét, gátolja a tumoros sejtek kialakulását, jótékony hatású az érrendszeri panaszokra, kivédi a szívgyógyszerek ill. magas vérnyomás elleni gyógyszerek káros mellékhatásait, stb.

A tájékoztatás túlzó, tudományos eredményekkel nem alátámasztott állításokat tartalmaz és így alkalmas a fogyasztók megtévesztésére.

Hawaii Noni:

A termékismertető – a fogyasztókat megtévesztve – kizárólag a gyógyszer kategóriájában megengedhető indikációkat tartalmaz. (pl.: cukorbetegség kezelése, asztma, ízületi gyulladás, fájdalomcsillapítás, gátolják a daganatok növekedését, hatásos bizonyos káros baktériumokkal szemben, stb.)

Olajfa levél kivonat:

A terméket olyan megbetegedések kezelésére ajánlják, mint pl. a magas vérnyomás, szív- és keringési rendellenességek, asztma, allergia, különböző vírus, baktérium, gomba okozta megbetegedések, stb.

Ezen komoly betegségek gyógyítása az orvos feladata, gyógyszer ill. gyógyhatású készítmények segítségével.

A tájékoztatás túlmutat a termék alkalmazása során várható kedvező élettani hatások említésén és kizárólag a gyógyszer kategóriájában elfogadott indikációkat tartalmazza, megtévesztve ezzel a fogyasztót.

Grapefruitmag csepp:

A termékismertető szövege túlmutat a készítmény alkalmazása során fellépő azon kedvező hatások említésén, melyek a terméktől elvárhatóak és azt a hamis látszatot keltik, hogy gyógyhatás kiváltására alkalmas (pl.: vírus- és gombaölőszert, gyomor- és bélpanaszok, torok-, orr, fülfertőzések, fogínygyulladás, hüvelyfertőzés, stb.).

A "Kérje ki orvos, természetgyógyász vagy gyógyszerész tanácsát" szöveg feltüntetése is megtévesztő lehet. Ezen szakemberek ajánlása teszi hitelessé a fogyasztó számára a „bizonyított” gyógyító hatást.

Mirtill-Testápló balzsam:

A leírás szerint a testápoló balzsam széles körűen alkalmazható pl.: pikkelysömör, ekcéma, ízületi fájdalmak, köszvény, trombózis, fülfájás, torokfájás, arcüreg, homloküreg gyulladása esetén.

A honlapon olvasható reklámszöveg tehát megtévesztő módon gyógyhatásokat tulajdonít a készítménynek és így túlmutat a termék elvárható hatásától.

Ponay Tea és Spirulina kapszula:

A honlapon megjelentetett termékleírások megegyeznek a termékkatalógusban olvasható szövegekkel.

Vital-Fruit /Vital kapszula:

A honlapon megjelentetett tájékoztató erősen kifogásolható, állításai túlmutatnak a terméktől elvárható hatásokon, (pl.: ajánlják allergiás panaszok esetén, ízületi- és idegrendszeri elváltozásokban, szív- és érrendszeri problémákkal küszködőknek, daganatos betegeknek stb.)

OÉTI

Írott reklámozás:

„OLAJFA levél kivonat kapszulázott növényi készítmény

A termék baktérium ellenes hatásáról nincs tudomás.

A bejelentés-köteles készítmények közé tartozik, de a forgalmazó cég a termékek nyilvántartásba vételét nem kérte.

SPIRULINA tengeri alga kivonat kapszula

A nevezett készítményt az intézet nem vizsgálta, regisztrációra történő bejelentés nem érkezett.

A termékkatalógusban olvasható szövegek „erősíti az immunrendszer működését”, fokozza a szervezet méregtelenítő folyamatait”, „csökkenti az éhségérzetet, fogyókúrák ideális és hatékony étrend-kiegészítője” megteveszthetik a fogyasztót. Immunerősítő hatásra utaló jelzés élelmiszer készítményeken, étrend kiegészítőkön nem tüntethető fel, ilyen szöveg csak gyógyszer vagy gyógy-készítményen alkalmazható. Fogyással összefüggésbe hozható szövegek szintén csak az OGYI által engedélyezett fogyókúra készítmények címkéjén alkalmazható.

VITAL-FRUIT vegyesgyümölcs koncentrátum és VITAL-FRUIT vegyesgyümölcs őrlemény

A megadott OÉTI szám (4366/2003) nem ezekre a készítményekre vonatkozik.

„Jótevény a keringésre, normális sejtműködésre” szöveg, valamint utalás arra, hogy hatással van a fehérje anyagcserére, szénhidrát lebontásra, zsírok emésztésére, megtevesztő. Keringést, anyagcserét stimuláló hatások nem várhatók el élelmiszer készítményektől, étrend-kiegészítőktől. Ezekre a hatásokra történő utalás csak gyógy ill. gyógyszer készítmények esetén megengedett.

PONAY tea különleges teakeverék zöld teából, Zöldtea kapszula

A nevezett készítményt az intézet nem vizsgálta, regisztrációs bejelentés nem érkezett.

Az ismertetőben leírt „jótevény hatású a keringésre”, élénkíti az immunrendszer működését”, segít megszabadulni a kilóktól” szöveg kifogásolható. Ezek a hatások túl mutatnak az étrend-kiegészítőktől, élelmiszerektől várható hatásokon.

Keringéssel, immunrendszer javulásával összefüggésbe hozható szövegek gyógyhatásra utalnak, csak az OGYI által engedélyezett készítmények címkéjén alkalmazhatók. Fogyással összefüggésbe hozható szövegek szintén csak az OGYI által engedélyezett fogyókúrás készítmények címkéjén alkalmazhatók.

SUPER GREEN FOOD növényi készítmény és SUPER GREEN FOOD kapszulázott növényi készítmény

A készítményeket az intézet nem vizsgálta, regisztrációs bejelentés nem érkezett.

A termékek alkotó komponensei között Ginkgo biloba kivonat is szerepel. A Ginkgo biloba levele gyógynövény.

A Ginkgo biloba tartalmú készítmények esetében mellékhatásként felléphet: nagyon ritkán fejfájás, alvászavar, szédülés, forróságérzet és hányinger, valamint gastrointesztinális zavarok, palpitáció és retrosternális panaszok. A Ginkgo készítmények hosszan tartó alkalmazása során egyedi esetekben ismeretlen eredetű vérzéseket, véralvadásgátlókkal kapcsolatos interakciókat figyeltek meg. A szakirodalomban nem lelhető fel olyan vizsgálat, amely mérné a mellékhatások megjelenésének dózis függőségét, tehát nem kizárt, hogy alacsonyabb dózisoknál is jelentkezhetnek a fent említett hatások. Ginkgo biloba levél drogot vagy kivonatot élelmiszer készítményben, étrend-kiegészítőben nem lehet felhasználni.

Az ismertetőben az egyes összetevők leírásánál utalnak az immunrendszer erősítésére, serkentésére. Ez a hatás túlmutat az élelmiszerektől, étrend-kiegészítőktől elvárható hatáson, az immunrendszer javulásával összefüggésbe hozható szövegek gyógyhatásra utalnak, ami csak az OGYI által engedélyezett készítmények címkéjén alkalmazható.

GRAPEFRUITMAG CSEPP étrend-kiegészítő

A grafikai terv szerint a terméken feltüntetett szöveg a következő: „A termék természetes bioflavonoid tartalma révén antioxidáns hatású. Az antioxidánsok hozzájárulnak a szervezetünkben lejátszódó káros oxidatív folyamatok kivédéséhez. Citrus félékre érzékenyeknek nem ajánlott.Csak hígított formában alkalmazható!...”. Az intézet által jóváhagyott címkeszövegtől erősen eltér a katalógus szövege, amelyben felhasználási ötletként ajánlja többek között ekcémára, herpeszre, fertőzések eredetű bőrkiütésekre. Az említett elváltozások kezelése, gyógyítása orvosi feladat, célzott gyógyszerekkel, esetleg gyógyhatású készítményekkel. A szöveg megtévesztheti a fogyasztót, az étrend-kiegészítő terméktől ezek a hatások nem várhatók el.

Transzport emulziós Q 10 tartalmú étrend-kiegészítő kapszula

A termékkatalógus tájékoztató szövege ennél a készítménynél is túlzásokat tartalmaz. A sebgyógyulásra, immunrendszer erősítésére utaló hatások feltüntetése kifogásolható.

NONI kapszulázott növényi készítmény

A tájékoztató szöveg utal a készítmény fájdalomcsillapító hatására, valamint arra, hogy használata alkalmas égéseknél, gyomorproblémáknál, láznál, légzőszervi megbetegedéseknél. Ilyen gyógyító hatásra történő utalás csak az OGYI által regisztrált készítmények esetén engedhető meg.

A NONI készítmények a Morinda citrifolia (citromlevelű buzérszeder) felhasználásával készülnek. Mivel a noni 1997. május 15-e előtt nem fogyasztották az európai tagállamok egyikében sem, új élelmiszernek kell tekinteni és piacra kerülés előtt biztonsági értékelésnek kell alávetni a 258/97 EK rendeletben előírtak szerint. Kb. 20 készítmény (gyümölcsből nyert lé) kapott engedélyt. Más formájú (tea, kapszula, tableta), más módon (szárítás, liofilezés), más növényi részből (levél) nyert termék jelenleg legálisan nem forgalmazható.

ÖKOLINE” folyékony szappan

304/2001. OÉTI sz. tanúsító okirat

A termékkatalógus szövege alapvetően eltér a gyártó cég által a tanúsítási eljáráshoz benyújtott felirat tervezettől, továbbá nincs összhangban az akkor megismert összetétellel, mert:

□ „mágneses kezelt víz” helyett ioncserélt víz szerepel az összetevők között,

□ „Különleges növényi hatóanyagainak...”

a folyékony szappanban nincs növényi alkotó,

□ „...növényi hatóanyagokban gazdag...”

□ „A pH-értéke bőrsemleges.” kijelentés nem felel meg a dokumentáció pH: 6.6 értékének,

□ „...intim lemosásra... is használható.” megtévesztő, szakmailag nem megalapozott, mert nem ilyen célra kifejlesztett készítményről van szó.

MIRTILL” általános testápoló balzsam

4645/2002. OÉTI sz. tanúsító okirat.

A termékkatalógus szövege a készítmény funkcióját érintően lényegében azonos a tanúsítási kérelemben lévő felirat tervezettel, abban nem olvashatók a félrevezetőnek tekinthető, idézett részek:

- „...különleges hatóanyaga...” a receptúra alapján nincs benne,
- „...toxikus kémiai anyagokat, mesterséges hormonokat és adalékokat nem tartalmaz.” ilyeneket egyetlen más kozmetikum sem tartalmazhat.

ÖKOLINE” Q₁₀ arcápoló krém

368/1999. OÉTI sz. tanúsító okirat.

A termékkatalógus szövege megfogalmazásában ugyan eltér, de szakmai tartalma szempontjából megegyezik a tanúsítási kérelemkor benyújtottal.”

Internetes honlap

„OLAJFA levél kivonat

A tájékoztató szövegben olvasható hatások különböző megbetegedések megelőzésére, kezelésére utalnak (gyomorfekélyes állapot, vírusos megbetegedések megelőzése, gombás fertőzések, gyulladásos betegségek, légúti megbetegedések, immungyengeség, érrendszeri rendellenesség, magas vérnyomás, kimerültség, depresszió kezelése). A feltüntetett hatások csak gyógyszer- ill. gyógy-készítményektől várható el.

SPIRULINA tengeri alga kivonat kapszula

A tájékoztató szöveg, miszerint a termék szedése elősegíti a salakanyagok kiürülését, a vérnyomás csökkenését, enyhíti az allergiás panaszokat, segíti a sebgyógyulást, erősíti az immunrendszer működését, túlmutat az élelmiszerektől, étrend-kiegészítőktől elvárható hatásokon, megteveszthetik a fogyasztót. A felsorolt problémák orvosi konzultációt igényelnek, kezelésük orvosi felügyelet mellett történhet.

VITAL-FRUIT vegyesgyümölcs koncentrátum és VITAL-FRUIT vegyesgyümölcs őrlemény

A leírt hatások: „Optimalizálják a koleszterin szintet és hozzájárulhatnak a keringési zavarok helyreállításához, csökkenthetik a szív- és érrendszeri problémák kialakulását, javíthatják az immunrendszer működését, csökkenthetik a kemoterápiás és sugárkezelések nemkívánatos

mellékhatásait,” valamint ajánlások (pl. bőrproblémák esetén, anyagcsere-problémákkal küszködőknek, gyengült immunrendszer-működés esetén, szív- és érrendszeri problémákkal küszködőknek, daganatos betegeknek) azt sugallják, hogy a készítmény bizonyos betegségeket megelőz, gyógyít, kezel.

PONAY tea különleges teakeverék zöld teából, Zöldtea kapszula

A nevezett készítményt az OÉTI nem vizsgálta, regisztrációs bejelentés nem érkezett.

Az ismertetőben leírt, „A zöld tea egy igazi vitaminbomba” bevezetésével induló szöveg teljesen félrevezető! Jelentős mennyiségű vitaminnal ill. ásványi anyagról akkor beszélhetünk, ha a termék egységnyi (egyszeri fogyasztási mennyiség) adagja az RDA (napi ajánlott beviteli mennyiség) minimum 15%-át tartalmazza. Ebben az esetben vitamin/ásványi anyag forrásról beszélünk. Vitaminban/ásványianyagban gazdag elnevezés akkor használható, ha az egyszeri fogyasztási mennyiségű élelmiszer valamely vitaminból vagy ásványi anyagból tartalmazza az RDA 30 %-át. Ezeket a mennyiségeket a zöld tea száraz állapotában sem éri el, főzés ill. a forrázás tovább csökkenti a vitaminok tartalmát.

Grapefruitmag csepp étrend-kiegészítő

A tájékoztatóban olvasható „gyomor- és bélpanaszok, gombás betegségek, bőrgombás betegségek, megfázások, torok-, orr-, fülfertőzések, köröm-, fogínygyulladás és hüvelyfertőzés esetén vált be” szöveg, valamint a megadott felhasználási területek arra utalnak, hogy a készítmény kezeli, gyógyítja ezeket a megbetegedéseket.

Megjegyezzük, hogy csecsemőknél és kisgyermekknél történő alkalmazását nem tartjuk megengedhetőnek!

Transzport emulziós Q 10 tartalmú étrend-kiegészítő kapszula

A tájékoztató szövege ennél a készítménynél is túlzásokat tartalmaz.” A Q10 koenzim folyamatos szedésével a kóros folyamatok rendeződhetnek és az általános állapot érdemlegesen javulhat. Alkalmazása elsősorban szív- és érrendszeri betegségekben kimondottan jó hatású” szöveg, valamint a felsorolt többi hatás: erősíti a szívet, energiával látja el az immunrendszert, ezáltal fokozza a fertőzésekkel szembeni védekezőképességet, kivédi a szívgyógyszerek ill. a magas vérnyomás elleni gyógyszerek káros mellékhatásait, erősíti az immunrendszert, gátolja a tumoros sejtek kialakulását stb. szöveg, túlmutat az étrend-kiegészítő készítményektől elvárható hatásokon. A szöveg azt állítja, hogy degeneratív szívizombetegségek, szív- és érrendszeri betegségek esetén a készítmény a kóros folyamatokat megelőzi, kialakulását lassítja, illetve a már kialakult kórkép esetén a

gyógyulást segíti. A szívritmus-zavarok, érlemeszesedés, trombózis, érszűkület, magas vérnyomás, cukorbetegség, fekélyek, szklerózis multiplex kezelése, gyógyítása orvosi feladat, megfelelő gyógyszerkészítményekkel.

NONI kapszulázott növényi készítmény

A NONI készítmények a *Morinda citrifolia* (citromlevelű buzérszeder) gyümölcsének felhasználásával készülnek. Mivel a noni 1997. május 15-e előtt nem volt jelentős mennyiségben fogyasztva az európai tagállamok egyikében sem, új élelmiszernek kell tekinteni és piacra kerülés előtt biztonsági értékelésnek kell alávetni a 258/97 EK rendeletben előírtak szerint. Kb. 20 készítmény (gyümölcsből nyert lé) kapott engedélyt. Más formájú (tea, kapszula, tablettá), más módon (szárítás, liofilezés), más növényi részből (levél) nyert termék **jelenleg legálisan nem forgalmazható.**

A tájékoztatóban leírt hatások, indikációs területek (vérnyomás szabályozás, cukorbetegség kezelése, szerotonin- és melatonin-szint növelés, immunrendszer erősítés, fájdalomcsillapítás, a daganatos sejtek újra megfelelő működése, gyógyszer-készítmények okozta mellékhatások csökkentése csak gyógyszerektől, ill. gyógyhatású készítményektől várhatók el. Élelmiszerek, étrend-kiegészítők jelölése, csomagolása és reklámozása nem tartalmazhat utalást arra, hogy a termék valamilyen betegséget megelőz, kezel, gyógyít.

Az összetétel alapján a jelzett hatások érvényre jutása nem várható, s kérdéses a felsorolt célokra való alkalmassága/alkalmazhatósága is:

ÖKOLINE” folyékony szappan

- ◇ „beteg bőr tisztítására is kiváló.”,
- ◇ „Égési sérülésekre is jótékony hatású, hígítatlanul lehet az égett felületre kenni.”

MIRTILL” testápoló balzsam

- ◇ „- problémás bőr ápolására („...övsömör, pikkelysömör, égés, hámsérülés, ...ekcéma,”),
- ◇ „-ízületi fájdalmak enyhítésére”,
- ◇ „-keringési zavarok, köszvény, trombózis esetén”,
- ◇ „-aranyér fájdalmak enyhítésére”,
- ◇ „sportsérülésekre”,
- ◇ „-fülfájás, hallójárat, torokfájás esetén”,

- ◇ „-arcüreg, homloküreg gyulladása esetén”,
- ◇ „-nehezen gyógyuló sebekre, fekélyekre”,
- ◇ „az egészséget kedvezően befolyásolja, a fájdalmakat csökkenti, a kellemetlen tüneteket enyhíti, az egész szervezetet képes „áthangolni”.

A „- narancsbőr kezelésére” ajánlás csak akkor tekinthető szakmailag nem megalapozottnak, ha arra való hatóanyagot nem tartalmaz a készítmény.

Az előző két készítmény ismertető szövege a honlapon ill. a termékkatalógusban merőben eltérő.”

A vizsgálat az engedélyezéssel kapcsolatos feltárt ÖKONET magatartás miatt (gyártmánylapok hiánya, szakhatósági engedélyek hiánya, lejárt, engedélyezettől eltérő termékmegjelenési forma stb. az eljárás megszüntetését indítványozta a Vj-48/2004. számú határozatra hivatkozással.

Ellenben a terméknépszerűsítés során állított termékgyógyhatás miatt a jogsértés megállapítását, a magatartás folytatásának megtiltását, bírság kiszabását indítványozta, amelynél szükségesnek tartotta figyelembe venni,

- hogy az eljárás alá vont jogsértő magatartását a fogyasztók számára érzékeny piacon, állapot javulást, gyógyulást ígérve, hiú reményeket ébresztve követte el, érdeksérelmet okozva ezáltal a készítményt megvásárló fogyasztóknak,
- a hálózatos értékesítési rendszer piaci hatását,
- az eljárásban érintett termékek forgalmi adatait és
- azt a tényt, hogy az eljárás alá vont jogsértő magatartását internetes honlapján önkéntesen megszüntette.

III.

A Tpvt. 1. §-a szerint a törvény hatálya kiterjed az ország területén tanúsított piaci magatartásra, nem említve a kivételeket és a törvény személyi hatályát.

A Tpvt. 8. § (1) bekezdése szerint tilos a fogyasztók megtévesztése a gazdasági versenyben. A (2) bekezdés a fogyasztómegtévesztésre alkalmas magatartások példalódzó felsorolását tartalmazza. Ezen belül az a) pont tiltja az áru ára, lényeges tulajdonsága tekintetében valótlán tény, vagy valós tény megtévesztésre alkalmas állítását, megtévesztésre alkalmas árjelzővel

való ellátását, vagy az áru lényeges tulajdonságairól bármilyen más, megtévesztésre alkalmas tájékoztatás adását.

A használt kifejezések értelmezéséről szóló 9. § előírja, hogy a mindennapi életben, illetve a szakmában elfogadott általános jelentés az irányadó annak megállapításánál, hogy a tájékoztatás a fogyasztók megtévesztésére alkalmas-e.

A Tpv. 77. §-a az eljárás során hozható érdemi határozatokat tartalmazza, míg a 78. § a bírságkiszabásról rendelkezik, taglalva a bírságkiszabásnál irányadó szempontokat. Ennek megfelelően a kiszabható bírság összege legfeljebb a Kft. előző üzleti évben (2004.) elért nettó árbevételének tíz százaléka lehet.

A módosított 1997. évi LVIII. törvény (Grtv.) 2. § g) pontja értelmében a gazdasági reklám olyan tájékoztatás, amely termék, stb. igénybevételét, a vállalkozás népszerűsítését, továbbá áru, árujelző megismertetését mozdítja elő.

A p) pont szerint reklámozó az, akinek érdekében a reklám közzétételre kerül, illetve, aki a saját érdekében a reklám közzétételét megrendeli.

A 7. § tiltja a megtévesztő reklámot, ami az áru általános jellemzőire, egyebek mellett a reklámozó megítélésére vonatkozhat a Tpv. 8. §-ával hasonló tartalommal.

A 14. § (3) bekezdés alapján a 7. §-ban foglalt rendelkezések megsértéséért a reklámozó a felelős.

A 15. § (2) bekezdése szerint megtévesztő reklám esetén a jogsértés megállapítása részben a hivatal hatáskörébe tartozik, azonban eljárására a Tpv. rendelkezéseit kell alkalmazni (17. § (2) bekezdése).

A 17. § (3) bekezdés szerint a reklámozó indokolt esetben a reklám ténybeli állításainak bizonyítására kötelezhető.

IV.

Az ÖKONET annyiban elismerte a jogsértést, hogy megszegte az élelmiszerekre, kozmetikai szerekre vonatkozó reklámozási szabályokat. Ugyanakkor állította, hogy a szokásos gyógyszereszedési magatartással azonosíthatóan termékeit nem ajánlotta fogyasztásra, s szerinte ezáltal gyógyhatást sem állított. Előadta, hogy a jelenlegi étrendből hiányoznak azok az összetevők, amelyek az egészséges élet fenntartásához szükségesek. Termékei természetes készítmények, amelyek jellemzően nem kaptak, nem kaphattak az élelmiszercsoporton belül

étrend-kiegészítő minősítést. Az OÉTI-vel vitája is volt emiatt, amelynek a Spirulina és a Noni készítmény vonatkozásában írásbeli nyoma is van, mivel az OÉTI azt rögzítette 2001-ben, hogy ezek a termékek nem különleges táplálkozási igényt kielégítő élelmiszerek, azaz nem étrend-kiegészítő, funkcionális készítmény.

Szándéka nem irányult a fogyasztók megtévesztésére, mert amit maga is hisz a termékhatással kapcsolatban, azt közölte a fogyasztókkal.

Állította, hogy 2005. elején készítette a tárgyaláson becsatolt termékkatalógust, amelyben már nem ajánlotta csecsemőknek, kisgyermekeknek, várandós anyáknak a grapefruitmag cseppet. Tagadta, hogy az eljárásindítás indokolta a módosított termékkatalógus készítését. Arra nyilatkozni nem tudott, hogy miért az iratoknál lévő katalógus került az iratokhoz, amit állítólagosan 2005. májusa óta használ. Állította, hogy termékkatalógust a változások függvényében szükség szerint készítet, de 2006. januártól a sajtótermékek készíttetését fel is mondta. Helyettük „híradót” fog terjeszteni, de ebből példány még nem készült.

V.

A Tpv. III. fejezetének, és azon belül is a fogyasztómegtévesztésre alkalmas magatartások tilalmára vonatkozó előírásoknak az a rendeltetése, hogy annak a fogyasztói döntésnek a szabadságát védje, amely szükségképpen kíséri a fogyasztók áruválasztását. Ez a döntés piaci léptékben is befolyásolható, nem tilalmazott magatartás, de versenyjogellenessé válik, ha tisztességtelensége megállapítható, mert a vásárlói kedvet fogyasztómegtévesztésre alkalmas magatartással kelti vagy fokozza, s így a fogyasztói érdeksérelem a fogyasztók versenytársaktól való jogellenes elvonásának lehetősége miatt a versenytársak jogszerűtlen hátrányát is okozhatja.

Az önmagában nem tiltott befolyásolás versenyjogi értékelés alá kerülő szokásos formája a piaci tájékoztatás, mint piaci magatartás, amellyel a vállalkozások a fogyasztók vásárlási szándékát magukra, termékeikre kívánják irányítani.

A Gazdasági Versenyhivatal az egészséggel kapcsolatos tájékoztatási ügyekben folytatott, bíróilag is jóváhagyott gyakorlata, hogy a Tpv. 9. §-a szerint értelmezhető tájékoztatástartalmat összeveti az alapul szolgáló engedélytartalommal, miután nem a hivatal, hanem az OGYI, az OÉTI hatáskörébe tartozó hatósági eljárásban vizsgálható egy-egy termék minősítése, összetevői, alkalmazása, stb.

Az engedélytől, a bejelentéstől – kivételesen az engedélyezési kérdésektől független piaci tájékoztatásokat is – a hivatal a fogyasztómegtévesztésre alkalmasság szempontjából értékeli

és szükség szerint levonja a Tpv-t-ben írt jogkövetkezményeket. Az összevetés a hivatal jogszabályon alapuló kötelezettsége (Ét. 18., 19., 20. §-a), amely érdemben 2004. május 1-jével sem változott (2003. évi LXXXII. törvény 2. § 22. pont és 10. §), s indoka az, hogy a reklámozási korlátokat az engedélyezés határolja be.

A jelen eljárásban kifogásolt tulajdonságközlések egészében és részleteiben is azt a hamis látszatot keltik, mintha a termékek többsége – kivéve a REG-ENOR, a MEDINELLA, a Q10 Rejuvenator termékeket – gyógyhatású lenne.

A reklámozhatóságot 2004. május 1. előtt is gyakorlatilag az OÉTI termékminősítése, 2004. május 1-től pedig elvi kivételt sem engedve, kizárólag az étrend-kiegészítő minősítés határolja be, ezért a Versenytanácsnak anyagi jogilag arra a kérdésre kellett választ adnia a Tpv-t. 9. § szem előtt tartásával, hogy a közzétett kifogásolt állításokat egyenként és összességében értelmezhetők-e úgy a fogyasztók, függetlenül a reklámozó szempontjaitól, magyarázatától és szándékától, hogy a termékek gyógyhatásúak. A gyógyhatás kifejezés értelmezését a 2004. május 1. előtt és az azóta hatályos ismertett jogszabályok egyértelműen tartalmazták, azaz olyan termékhatás, ami a betegséget megelőzi, kezeli, gyógyítja.

A jogszabályi korlátok folytán a terméknépszerűsítés nem tartalmazhatott többet, mint utalhatott az étrendből hiányzó nutritív anyagok pótlására, avagy a hagyományos étrend kiegészítését szolgáló olyan élelmiszerre, amely koncentráltan tartalmaz tápanyagokat, élettani hatással rendelkező anyagokat. Ehhez képest a kifogásolt állítások a jogszabályi tilalom ellenére betegségmegelőző, gyógyító hatást tulajdonítottak a terméknek, amely magatartás a Grtv. 7. §-át is sértve, végsősoron a Tpv-t. 8. § (2) bekezdés a) pontjába ütközik.

A gyógyhatás állításának jellemző megnyilvánulása annak a hamis látszata, hogy a készítmények kielégítik, mintegy megtestesítik azt a fogyasztói elvárást, amely az összetevők hangsúlyozott fontosságából okszerűen adódik. Ehhez járul a meglévő hatóanyagtartalom eltúlzása, amelynek viszont a jogszabályi rendelkezés a mércéje. Példa erre a „vitaminbomba, gazdag ásványi anyagokban, vitaminokban” kifejezések használata, amelyek élelmiszerekre irányuló alkalmazását az 1/1996. (I. 9.) FM-NM-IKM együttes rendelet 9. pontja szabja meg.

A hamis látszatot fokozza, hogy a termékek minősítése általában nem is különbözik a hagyományos élelmiszerekétől (liszt, cukor, stb.), mert az ÖKONET még arra sem törekedhetett sikerrel, hogy az élelmiszer termékcsoporton belül az étrend-kiegészítő kategóriának megfeleltesse termékeit – noha az Olajfa levél kivonatot, a Spirulina algát, a Super Greenfood búzafű összetevőjét étrend-kiegészítőként ajánlja – hiszen az ÖKONET saját előadása szerint az élelmiszerek ilyen minősítést jellemzően nem is kaphattak. Ráadásul a Super Greenfood készítményekben Ginkgo biloba kivonat is szerepel, amelyet

élelmiszerben nem lehet felhasználni. Ez utóbbi körülmény egyrészt a hivatal hatáskörébe nem tartozó engedélyezési-fogyasztóvédelmi kérdés, amely szignalizáció tárgya lehet, másrészt maga az élelmiszer termékminősítés válik fogyasztómegettévesztésre alkalmassá azáltal, hogy az ÖKONET terápiás avagy kiszámíthatatlan hatású készítményeket kínál nem létező étrend-kiegészítő minősítéssel terápiás kezelésre nem szoruló fogyasztók számára, figyelmen kívül hagyva az orvosi ellenőrzést és javaslatot, illetve egyes fogyasztói csoportok vonatkozásában a szükséges óvatosságot (Grapefruitmag csepp).

A Versenytanács marasztaló megállapításai az eljárás bizonyítékai szerint nem vonatkoznak a Medinella kozmetikai termékcsaládra, a Q10 Rejuvenator krémre és a REG-ENOR étrend-kiegészítőre, mivel fogyasztómegettévesztésre alkalmas állítások bizonyítékai a Versenytanácsnak nem álltak rendelkezésre.

Az engedélyezési kérdésekben megszüntetést indítványozó javaslatot a vizsgáló a Versenytanács Vj-48/2004. számú határozatára alapította. E határozatban a Versenytanács rögzítette, hogy a termékforgalmazás szabályainak megsértését több szempontból lehet értékelni:

- egyrészt a hivatal hatáskörébe nem tartozóan, önmagában az engedélyezésre vonatkozó szabályok megszegésén keresztül sérülhet a Fogyasztóvédelemről szóló módosított 1997. évi CLV. törvény, s fogyasztóvédelmi eljárást vonhat maga után a minőségvédelem jegyében,
- másrészt egy vállalkozás versenyfelügyeleti eljárásban is marasztalható, ha az engedélyezésre, bejelentésre, stb. vonatkozó más jogszabály megsértése egyúttal, vagy a más jogszabály megsértésétől függetlenül is a Tpv-t-be ütköző, mert fogyasztómegettévesztésre alkalmas.

Önmagában a forgalombabocsátott áru nem megfelelő minősége-minősítése nem a fogyasztó megettévesztése a gazdasági versenyben, amit a hivatal orvosolhat, hanem kifejezetten a forgalmazási szabályok megszegése. Ellenkező esetben, versenytörvényi többlettényállás nélkül a hivatalra hárulna a forgalmazott áruk minőségellenőrzése. E megállapítások alkalmazására a jelen eljárásban is sor került. Állást kellett foglalni, hogy a csomagoláson alkalmazott, forgalmazással kapcsolatos jelölések avagy azok lejártja, hiánya, valamely fogyatékosága, stb. a gazdasági versenyben tisztességtelenül befolyásolja-e a fogyasztói döntést, mert önmagában a forgalmazási szabályszegés egyúttal fogyasztómegettévesztő is,

illetve a szabályszegés nem párosul a versenyjogsértés megállapíthatóságával, hanem csupán forgalmazási szabályszegés, amely a fogyasztó piaci döntése szempontjából közömbös.

A Versenytanács forgalmazói megközelítésből is fogyasztómegettévesztőnek találta, hogy az ÖKONET Super Greenfood élelmiszere Ginkgo biloba kivonatot tartalmaz, amely összetevő élelmiszerben nem alkalmazható, s ennél fogva csak az OGYI vizsgálatán sikerrel átesett termékben forgalmazható. Márpedig aki arra számít, hogy a készítmény fogyasztása nem káros az egészségére, a termékösszetevő fogyasztása következtében károsodhat. Hasonlóképpen a Grapefruitmag csepp fogyasztásra ajánlása csecsemőknek és kisgyermekeknek ismeretlen károsodási veszélyek forrása.

E két terméknel a marasztalhatóság ennél fogva egyrészt a gyógyhatás állítása, másrészt a termékek iránti bizalmi elv sérülése folytán az engedélyezési szabályok megszegésén keresztül halmozottan adott volt.

Mindezek alapján a Versenytanács a Tpv. 8. § (2) bekezdés a) pontjába ütköző jogsértést a Tpv. 77. § (1) bekezdés d) pontja alapján megállapította, részben a gyógyhatás, részben az élelmiszerminőség valótlan állítása miatt.

A Versenytanács a kifogásolt magatartás folytatását is megtiltotta (Tpv. 77. § (1) bekezdés f) pont), mert úgy találta, hogy az ÖKONET jogsértéssel időközben felhagyó magatartása önellentmondásos és a jogsértéssel érintett összes állításra nem terjedt ki.

Ezen túlmenően a törvénybe ütköző állapot felszámolása körében helyreigazító nyilatkozat közzétételét is elrendelte (Tpv. 77. § (1) bekezdés h) pont), amire az értékesítés módszeréből eredően a forgalomnövelésben és a fogyasztásban is érdekelt, jól meghatározható fogyasztói kör léte adott alapot.

A Versenytanács az érintett élelmiszerpiaci szegmensben mutatkozó éles versenyben tanúsított magatartás miatt bírságot is kiszabott a Tpv. 78. § alapján, amelynek összegénél maradéktalanul figyelembe vette a vizsgálat által indítványozott bírságkiszabási szempontokat, valamint az ÖKONET jogsértéssel ismerését.

A vizsgálat szempontjait kiegészítve, a Versenytanács súlyosítóként vette figyelembe, hogy jogsértés 16 termékből 13-at érintett jelentős bevételi hányaddal. Ezek a tények azt jelzik, hogy a kifogásolt magatartás az ÖKONET üzletpolitikájának részévé vált, amely további indokul szolgált a hálózati tagság körében elrendelt határozatközzétételre.

Mivel a jogsértés nem érintett minden eljárásba vont terméket, s a forgalmazási problémák csak egy részének volt versenyjogi vetülete, a Versenytanács az eljárást részben megszüntette

a Tpv. 77. § (1) bekezdés j) pontja alapján, figyelemmel a Tpv. 72. § (1) bekezdés a) pontjára, jogsértés hiányában.

A Tpv. szerinti határozat elleni jogorvoslati jogot a 83. § biztosítja az ÖKONET számára.

Budapest, 2006. február hó 21. napján

Az eljárásban érintett készítmények forgalombahozatali engedélyei

Termék megnevezése	Engedélyező hatóság és a kiadás éve	Forgalomba hozatal kezdete	Termék-csoportba tartozása	A jóváhagyott címketerven van-e utalás gyógyító hatásra	Reklámszöveg	Megjegyzés
1. „OLAJFA” levél kivonat kapszulázott növényi készítmény	Pest megyei ÁÉEA által jóváhagyott gyártmánylap és címketervezet 2001 A termék csomagolásán engedélyszámként a Pest megyei ÁÉEA határozatának iktatószáma került feltüntetésre.	2001. október	élelmiszer	nincs	Katalógus: immunerősítő, a készítmény 100 %-ban természetes növényi kivonat. Internet: vírus, baktérium, magas vérnyomás, szív- és keringési rendellenesség, gyomorfekély megelőzése, kezelése, asztma, allergia gyógyítása, stb. túladagolás nem jár mérgezéssel, nemkívánatos mellékhatással.	A kivonat nem 100 %-os, élelmiszer mérgezést nem okozhat, de gyógyszer igen, és mellékhatást is. A hangsúlyozás a gyógyszerjellegét erősíti.
2. „SPIRULINA” tengeri alga kivonatkapszula	Pest megyei ÁÉEA által jóváhagyott gyártmánylap és címketervezet 2001 A termék csomagolásán engedélyszámként a Pest megyei ÁÉEA határozatának iktatószáma került feltüntetésre.	2001. október	élelmiszer	nincs	Katalógus: immunerősítő, fokozza a szervezet méregtelenítő folyamatát, fogyókúrák étrend-kiegészítője. Internet: az alga tökéletes összetételű tápanyag, több vitamint, stb. tartalmaz, mint sok más élelmiszer, ezért használjuk étrend-kiegészítőként, erősítő szerként. Elősegíti a tiszta gondolkodást, a salakanyag kiürítést, vérnyomáscsökkenést, allergiás panaszok enyhülését, vércukorszint szabályozó, segíti a sebgyógyulást.	Nem különleges táplálkozási igényt kielégítő élelmiszer (étrend-kiegészítő, funkcionális készítmény), nem a hatóanyag (jód) megtestesítője, az algában lévő jód ismert élettani hatására alapozott állítások.
3. „VITAL-FRUIT” gyümölcskoncentrátum	OÉTI 2003. A gyártó által az Ét. által 2003-ban készített gyártmánylappal rendelkezik.	2003. november	élelmiszer	nincs	Katalógus: a létfontosságú anyagok tárháza, ...anyagok fogyasztása, amely jótékony hatású a keringésre és a normális sejtosztódásra. Internet: biztosítja létfontosságú anyagok egymást segítő, kiegészítő pótlását. Optimalizálhatják a koleszterinszintet, keringési zavarok helyreállításához hozzájárulhat, a sejtek jobb oxigénellátása, immunrendszer javítás, látászavarok enyhítése, stb.	Az összetevők élettani hatásait a termékek testesítik meg, élelmiszer gyógyhatás állítása.
4. „VITAL-FRUIT” gyümölcsörlemény	OÉTI 2003. Az ÖKONET Kft. a termék gyártmánylapját nem küldte be.	2003. november	élelmiszer	nincs	Katalógus: a létfontosságú anyagok tárháza, ...anyagok fogyasztása, amely jótékony hatású a keringésre és a normális sejtosztódásra. Internet: biztosítja létfontosságú anyagok egymást segítő, kiegészítő pótlását. Optimalizálhatják a koleszterinszintet, keringési zavarok helyreállításához hozzájárulhat, a sejtek jobb oxigénellátása, immunrendszer javítás, látászavarok enyhítése, stb.	Az összetevők élettani hatásait a termékek testesítik meg, élelmiszer gyógyhatás állítása.
5. „PONAY tea” különleges teakeverék zöldteából	Heves megyei ÁÉEA által jóváhagyott gyártmánylap 2000. A termék csomagolásán engedélyszámként a Heves megyei ÁÉEA határozatának iktatószáma került feltüntetésre.	2000. január	élelmiszer	nincs	Katalógus és internet: vitaminbomba, nagy mennyiségben tartalmaz C-vitamint és egyéb vitaminokban is gazdag. Fő erőssége a megelőzésben, a közérzetjavításban.	A Zöld tea jelentős mennyiségben vitaminokat, ásványi anyagokat nem tartalmaz, még kevésbé gazdag ezekben. Túlzó állítások, amelyek nem felelnek meg az 1/1996. (I. 9.) FM-NM-IKM együttes rendelet 9. pontjának.
6. „Zöldtea kapszula” kapszulázott növényi készítmény	A gyártó által az Ét. alapján kitöltött dátum nélküli gyártmánylappal rendelkezik.	2004.	élelmiszer	nincs	Katalógus: méregtelenítés és fogyás, jótékony a keringésre, méregtelenítés, szervezet egyensúly	Gyógyhatás állítások.
7. „SUPER GREEN FOOD” növényi készítmény	Az ÖKONET Kft. a termék gyártmánylapját nem küldte be.	2004.	élelmiszer	nincs	Katalógus: itt a superzöldség! összetevők–zöld árpa, árpacsíra, spiruline, ginkgo-biloba kivonat, stb. acerola-vérzéscsillapításra, szíverősítésre, búzafü-méregteleníti sejteinket, biztonságos és hatásos étrend-kiegészítő, stb.	Az egyik összetevő ginkgo biloba kivonat. A ginkgo biloba levele gyógynövény, mellékhatásokat okozhat pl. ismeretlen eredetű vérzéseket dózistól függetlenül. Gyógynövény drog élelmiszerben nem lehet. Ezen túlmenően az a látszat, mintha az összetevők hivatkozott hatását a termék megtestesítené.

8. „SUPER GREEN FOOD” kapszulázott növényi készítmény	A gyártó által az Ét. alapján kitöltött dátum nélküli gyártmánnyal rendelkezik.	2004.	élelmiszer	nincs	Katalógus: itt a superzöldség! összetevők–zöld árpa, árpacsíra, spiruline, ginkgo-biloba kivonat, stb. acerola-vérzéscsillapításra, szíverősítésre, búza-fü-méregteleníti sejteinket, biztonságos és hatásos étrend- kiegészítő, stb.	Az egyik összetevő ginkgo biloba kivonat. A ginkgo biloba levele gyógynövény, mellékhatásokat okozhat pl. ismeretlen eredetű vérezéseket dózistól függetlenül. Gyógynövény drog élelmiszerben nem lehet. Ezen túlmenően az a látszat, mintha az összetevők hivatkozott hatását a termék megtettesítené.
9. „Grapefruitmag csepp”	OÉTI 2000. és 2003. A termék csomagolásán a 873/2000 OÉTI engedélyszám van feltüntetve.	2000. január	étrend- kiegészítő	nincs	Katalógus: természetes antibiotikum, a fertőtlenítés természetes és eredményes új módszerét jelentheti a kórokozókkal szemben. A hatóanyagok káros melléktermékek nélkül bomlanak le, így nem károsítják a környezetet sem, kérje ki orvos, gyógyszerész, természetgyógyász tanácsát. Heveny problémák esetén szakember által meghatározott ideig szedhetjük. Csecsemőknek, kisgyermeknek kisebb adag. Internet: a hatóanyagok gyomor és bélpanaszok, gombás betegségek, megfázások, stb. esetén váltak be.	Gyógyhatások állítása, a látszat erősítése tanácskérésre felhívással, a káros melléktermékek hiányára utalással. Csecsemőknek, kisgyermeknek nem is ajánlott.
10. Transzport emulziós „Coenzym Q10” kapszula	OÉTI 2000. és 2005. A termék csomagolásán a nincs feltüntetve se az eredeti OÉTI engedélyszám, sem a notifikációs szám.	2000. január	étrend- kiegészítő	nincs	Katalógus: jótékony hatású a szív működésére, a megfelelő állapotának fenntartására, a tüdő, a vese és az immunrendszer működésére, lassíthatja az öregedést, az általános állapot érdemlegesen javulhat, nincsenek mellékhatásai. Internet: ugyanaz + alkalmazása elsősorban szív- és érrendszeri betegségekben jó hatású.	Gyógyhatás állítása, a szervezet működésében a Q10 legfeljebb egy tényező, a hatékonysági állításokat tudományos eredmények nem igazolták.
11. „NONI” kapszulázott növényi készítmény	Pest megyei ÁÉÉÁ által jóváhagyott gyártmánnyal és címketervezet 2001 A termék csomagolásán engedélyszámként a Pest megyei ÁÉÉÁ határozatának iktatószáma került feltüntetésre. Nem minősül különleges táplálkozási igényeket kielégítő élelmiszernek. (étrend-kiegészítő funkcionális készítmény)	2001. október	élelmiszer	nincs	Katalógus: természetes gyógyír, javíthatja közérzetét, hangulatát. régén-fájdalomcsillapítás, gyulladás, égés, láz	Mintha ma is használható lenne gyógyításra, de ez nem igazolt. Új élelmiszer, ezért biztonsági értékelésnek kellene alávetni a 258/97.EK rendelet szerint, jelenleg legálisan nem forgalmazható.
12. „REG-ENOR” tejféhéjéket, C- vitamint és grapefruitmag kivonatot tartalmazó oldat, édesítőszerrel	OÉTI 2003. és 2005. A termék csomagolásán a 65/É OÉTI nyilvántartási szám van feltüntetve.	2005.	étrend- kiegészítő	nincs	nincs hirdetés	–
13. „MEDINELLA” termékcsalád	OÉTI 2005.	2005.	kozmetikai készítmény	nincs	nincs hirdetés	–
14. „ÖKOLINE” folyékony szappan	OÉTI 2001. és 2004. A termék csomagolásán a 304/2001. OÉTI engedélyszám van feltüntetve. A készítmény megne- vezése a csomagoló- anyagon eltér az engedélyben szereplőtől.	2000. január és 2003. április	kozmetikai készítmény	nincs	Katalógus: mágneselesen kezelt víz, különleges növényi hatóanyagok, pH értéke bőrszemleges. Internet: intim lemosásra, beteg bőrre, ... sérülésre	– helyesen ioncserélt víz – nincs benne növényi alkotóelem – pH 6,6, ezért nem bőrszemleges – nem erre fejlesztették ki.

<p>15. „MIRTILL” általános testápoló balzsam</p>	<p>OÉTI 2002. A készítmény forgalomba- hozatali engedélye 2005. október 16-án lejárt. A készítmény megnevezése a csomagoló-anyagon eltér az engedélyben szereplőtől.</p>	<p>2002. december</p>	<p>kozmetikai készítmény</p>	<p>nincs</p>	<p>Katalógus: különleges hatóanyag, toxikus kémiai anyagokat, hormonokat, adalékokat nem tartalmaz. Internet: problémás bőrre, ízületi fájdalomra, keringési zavarokra, aranyér fájdalomra, izomfájdalomra, viszketésre, stb.</p>	<p>– nincs benne, – kozmetikum nem tartalmazhatja</p>
<p>16. „Q10 Rejuvenator” krém</p>	<p>OÉTI 1999. és 2002. A termék csomagolásán a 368/2003. OÉTI engedélyszám van feltüntetve. A készítmény forgalomba- hozatali engedélye 2005. november 21-én lejárt A készítmény megnevezése a csomagoló-anyagon eltér az engedélyben szereplőtől.</p>	<p>2000. április</p>	<p>kozmetikai készítmény</p>	<p>nincs</p>		